

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus III. De particularibus quibus bellis injustis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

dicendum tamen, procedere de quolibet duello etiam privato ex condicto, juxta datam definitionem n. 920. postea verò idem decretum penale extensum esse etiam ad duella privata, per decretum Pii IV. Greg. XIII. Clem. VIII. ut fusè tradit Sanchez cit. à n. 20. Nam dictum decretum Tridentini, & constitutiones nominatorum Pontificum loquuntur de quolibet duello illicito; ita Sanch. cit. n. 24. Not. 2. excommunicationem in decreto Trid. contentam, esse latæ sententiæ, respectu omnium personarum, quæ ibi expressæ sunt; Suarez d. 23. f. ult. num. 11. Not. 3. post constitutionem Clementis VIII. eam excommunicationem esse reservatam Papæ, etiam cum incurritur ex duello privato; nec ab ea Religiosos absolvere posse virtute suorum privilegiorum, concedentium absolutionis dandæ facultatem ab omnibus casibus Papæ, ut expressè notat Sanchez n. 27. Not. 4. dictam excommunicationem non incurrere duelli spectatores, qui, illuc transeuntes, obiter duellum aspicerent; & ideo Gregorius XIII. in sua Constitut. addit. *Spectatores ex proposito*. Sic Barbof. cit. n. 8. in c. 1. de torneament. n. 2. Not. 5. quod ut pugna seu monomachia sit propriè duellum prohibitum, debeat esse *ex condicto*. seu ut rectè observat Gonzalez, *ex communi consensu constituto die, ac loco pugna.*

933 Hinc collig. pugnam duorum, *sine condicto*, seu consensu, & conventionem mutua pugnandi constituto die, ac loco, non habere rationem *duelli propriè dicti*, prout subjeti pœnis duelli; cum constitutio pœnalis intelligenda sit de duello strictè sumpto; nec etiam, si quidem intercessit provocatio, & acceptatio condicto die, & loco, si eorum unus comparuit quidem in præfixo termino loci, & temporis, sed discessit, *duello, seu pugna non secuta*. Quia sic non verificatur, *commissam esse pugnam ex condicto*. Sic Graffis, Comitulus, Bonacina, & Sanchez l. 2. c. 39. n. 29. apud Barbof. in Trid. sess. 25. de Reform. c. 19. n. 12. contra Ugolinum, & alios ibidem.

ARTICULUS. III.

De particularibus quibusdam bellis injustis.

934 **D**E his aliquam duntaxat insinuationem facere placet, ut aliqua saltem habeatur notitia significati per eos termi-

nos, seu verba, quibus exponuntur. Ejusmodi sunt, *seditio, rixa, tumultus, diffidatio*, & similia, cum per decursum in hoc libro mentionem eorum fieri non infrequenter contingat. *Seditio* à bello differt; bella enim ad hostes pertinent; seditiones ad cives. Rectè igitur *seditio* definitur in jure civili, *quietis publica perturbatio* l. 1. & 2. C. de seditionis. *Seditionem* concitantes, seu *seditionis*, capite plectuntur, ut notatur L. *denunciamus*, C. de his, qui ad Eccles. confug. Qui verò in jure dici debeant *seditionis*, exponit Bart. & Jo. Bap. Cast. ad L. *Capitalium*, §. *famosos*, ff. de fur. ibi: *seditionarius, dicitur excommunicatus, qui turbat Ecclesiam per forinsecam potestatem*, l. 1. q. 3. c. 7. Cives, qui defendunt bonum commune, resistentes perturbatoribus reipublicæ: (ut notat Albericus in Diction. V. *Seditio*) non sunt dicendi *seditionis*; sicut nec *rixosi*, qui se ipsos defendunt. Cœterum

Rixa nomen fictitium est, à *ringendo*, quod canum est, quando irritantur. Definitur *pugna inter privatas personas*, & intelligitur *facto*, non verbis tantum, L. *si ex plagis*, §. 1. ff. ad L. Aquil. & L. *si rixa*, ff. de Sicar. ex litibus, & contentione nascitur, L. *Servus*, ff. de act. & oblig. & est saltem inter duos, L. *si non convitiis*. C. de injur. Hinc *rixosus* idem est, quod *contentiosus factus*; & *rixari*, quod jurgari, seu *contendere factis*, & non solum verbis.

Tumultus (de quo fit mentio in jure civili l. 2. ff. ad Legem Juliam Majest. & l. pen. ff. ad l. Corneliam de Sicariis) dicitur, *quasi timor multus*, & propriè est bellum aliquod subitum, quod ob periculi magnitudinem, hostiumque viciniam, magnam urbi trepidationem incurrit. Eleganter describit *tumultum* M. Tullius 8. Philipp. quid aliud (inquit) est *tumultus*, nisi *perturbatio tanta, ut major timor oriatur?* Unde & nomen ductum *Tumultus*, quasi *timor multus*. Hinc *tumultuarii* milites dicuntur raptim, & festinanter electi; & coacti.

Diffidationem Castropalaus cit. p. 1. tr. 6. 936 d. 5. p. 7. n. 3. & Pereyra in Elucid. n. 604. definit, esse pugnam, quæ sine conditionibus, quas habet duellum propriè dictum, conventionem tamen partium suscipitur. Olim, qui bellum alicui inferre constituit, tenebatur eum prius per Legatos (qui *Feciales*, vel *Caduceatores* appellabantur) vel per literas monere, ut præstet, quod debet, aut rem, quam per violentiam detinet; reddat; si ad-

ver-

versarius hac denuntiatione speratâ, & neglectâ, petitioni locum dare recusabat, simul bellum indicabatur per Feciales. Et hunc indicendi belli modum, *diffidationem* vocabant; id, quod etiam in Germania nostra vigebat, da das Faust-Recht noch galte/ ut notat Lehman in Chronic. Spirens. l. 5. c. 112. apud Befold. in Thesaur. practic. sub lit. A. V. *Absagung/ Feind-Brieff/* ubi definitur, quod sit *denuntiatione animi hostilis*, quâ quis alii cuiuspiam significat, se eum armis, igne, spoliis & rapinis persecuturum.

At post pacem publicam sancitam, wann einer einem absagt/ oder ihm Feindschaft zuschreibet/ oder Brand- Zeichen steckt/ und ihne mit Raub/

Brand/ Mord/ zu beschâdigen bedraut/ und beschdet/ solches wird für hochstrâffliches Fehden geachtet/ teste Joachim. à Beust. ad L. admonendi 31. n. 1179. verf. *quia verò* ff. de jurejur. Diffidationem vocant Authores communiter speciem violatæ pacis publicæ; ut tamen propriè talis sit, non sufficit; quòd diffidatus sit persona singularis, seu privata; aut diffidator alteri certum præcisè genus damni minetur; quia diffidatio debet generaliter mala quæcunque hostilia minari, alioquin habenda sunt illa dicta pro minis, & non pro diffidatione, nec ut talis punienda. Sed de his V. Haunoldum tom. 6. de Jure & Just. tr. 2. à n. 159.

QVÆSTIO XV.

IN TITULUM XV. DE SAGITTARIIS.

937 **B**Arbosa hic n. 2. per *Sagittarios* intelligit eos, qui fœdere cum dæmone inito, ei devotent corpus, & animam, si longissimè distos ferire, & trajicere possint, quos voluerint. Pirhing h. t. illos, qui exercent artem in jaciendis sagittis. Zoësius autem eos, qui in bello exercent usum in saxis, & sagittis jaciendis. Probabilius est

juxta hunc postremum sensum hîc accipi *Sagittarios*; & hujus artis exercitium in c. unico h. t. prohiberi Christianis sub pœna excommunicationis adversus Christianos in bello justo; in bello enim justo contra injustè bellantem uti licet quibuscunque armis, uti etiam in bello, quod Christiani justè gerunt contra infideles.

QUÆSTIO XVI.

IN TITULUM XVI. DE ADULTERIIS, ET STUPRO.

938 **A**dulterium est alieni thori violatio, c. fin. 32. q. 6. Si Vir conjugatus peccet cum soluta, est *adulterium simplex, ex parte Viri tantum*; si solutus peccet cum conjugata, est *adulterium simplex ex parte femine tantum*: si peccet conjugatus cum conjugata, est *adulterium duplex*, nimirum ratione utriusque, quod verum est, licet mu-

lier, vel vir sit tantum sponsus, vel sponsa de presenti; non autem, si solum de futuro. Not. autem in dictis casibus ejusmodi peccatum, *de jure canonico*, semper censeri adulterium, etiamsi unus peccantium sit solutus: *de jure autem civili*, solus concubitus mulieris conjugatæ cum soluto, vel alieno conjugato dicitur adulterium *per ordinem ad pœnas*, jure decretas in adulteros. Sic Julius Clarus l. 5. sentent. V. *adulterium*,

Tom. V.

Cc

n. 2.